

Σεμινάριο

«Στρατιωτική δικτατορία 1967-1974: Πραγματολογικά στοιχεία και εναλλακτικές ερμηνείες»

17/10/2011-25/1/2012

Σαράντα πέντε σχεδόν χρόνια από την εκδήλωση του στρατιωτικού πραξικοπήματος το βράδυ της 21^{ης} Απριλίου 1967, η επτάχρονη στρατιωτική δικτατορία δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα αντικείμενο συστηματικής ιστορικής προσέγγισης. Ζωντανή στις μνήμες όσων την έζησαν και γνώρισαν τις συνέπειές της έγινε κομβικό σημείο αναφοράς σε πολλά αυτοβιογραφικά βιβλία και μαρτυρίες για την εποχή, ενώ παράλληλα τροφοδότησε, κυρίως τα πρώτα χρόνια μετά την πτώση της, διάφορα σχήματα που αναζήτησαν εναλλακτικά τις ερμηνείες της. Δίπλα σ' αυτά οι απολογητές του καθεστώτος κατέθεσαν την δική τους εκδοχή. Αν και τα τελευταία χρόνια, η περίοδος έχει αρχίσει να απασχολεί την ιστορικούς στις διαφορετικές της πτυχές, δεν είναι λίγα τα ζητήματα που παράμενουν ακόμη εκκρεμή.

Το σεμινάριο επιχειρεί για πρώτη φορά να μελετήσει σφαιρικά τις πολλαπλές εκφάνσεις του δικτατορικού καθεστώτος και του αγώνα εναντίον του, αξιοποιώντας τις αρχειακές και έντυπες συλλογές των ΑΣΚΙ για την περίοδο.

Διδάσκοντες είναι οι: Λεωνίδας Καλιβρεττάκης (INE/EIE), Βαγγέλης Καραμανωλάκης (Πανεπιστήμιο Αθηνών-ΑΣΚΙ), Ηλίας Νικολακόπουλος (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ιωάννα Παπαθανασίου, (ΕΚΚΕ-ΑΣΚΙ), Τάσος Σακελλαρόπουλος (Μουσείο Μπενάκη).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ:

[17/10] Εισαγωγή, Θεματικές εργασιών.

[24/10] Πως φτάσαμε στην 21^η Απριλίου.

[31/10] 1944-1967. Προέλευση και προετοιμασία του πραξικοπήματος της 21^{ης} Απριλίου. Ζυμώσεις, συσσωματώσεις, διαιρέσεις και συνωμοσίες στο εσωτερικό του σώματος των αξιωματικών.

[7/11] Η πρώτη περίοδος της δικτατορίας (21/4-13/12/1967).

[14/11] Διασπάσεις στην Αριστερά και το Κέντρο (ΚΚΕ Εσ. / ΠΑΚ).

[21/11] Η αντίσταση (1967-1970).

[28/11] Η σταθεροποίηση του καθεστώτος: η οικονομική πολιτική.

[5/12] Η σταθεροποίηση του καθεστώτος: οι διεθνείς σχέσεις .

[12/12] Η πολιτιστική και ιδεολογική πολιτική του καθεστώτος. Η περιπέτεια της ελληνικής αρχαιολογίας

[19/12] Οι αδιέξοδες προσπάθειες πολιτικοποίησης (1971-1973).

[9/1] Διανοούμενοι, φοιτητικό κίνημα και η εξέγερση του Πολυτεχνείου.

[16/1] Η κυπριακή εμπλοκή.

[23/1] Η Μεταπολίτευση.

24/1 και 25/1 Παρουσίαση εργασιών

Το σεμινάριο θα διεξάγεται στο αναγνωστήριο των ΑΣΚΙ (Πλατεία Ελευθερίας 1, Αθήνα, 4^{ος} όροφος, τηλ. 210 3223062).

Ωρες σεμιναρίου: 18.00 – 21.00

Γραμματεία σεμιναρίου: Ιωάννα Βόγλη - Αγγελική Χριστοδούλου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ 1967-1974

Γενικά

Γιαννόπουλος Γιώργος Ν. - Clogg Richard (επιμ.), *Η Ελλάδα κάτω από στρατιωτικό ζυγό*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1976 [α΄ έκδοση 1972]

Γρηγοριάδης Σόλων, *Ιστορία της Συγχρόνου Ελλάδος 1941-1974: Η Δικτατορία*, τ. 5^{ος} (Επιβολή-Ακμή), τ. 6^{ος} (Αποτελέσματα), τ. 7^{ος} (Κατάρρευσις), Αθήνα, Καπόπουλος, 1975

Ψυχάρης Σταύρος, *Τα παρασκήνια της Αλλαγής*, Αθήνα 1975

Νικολινάκος Μάριος, *Αντίσταση και αντιπολίτευση 1967-1974*, Ολκός, Αθήνα 1975.

Ροδάκης Περικλής (εκδ.), *Οι Δίκες της Χούντας: Α: Η Δίκη των Πρωταιτίων, Β: Η Δίκη του Πολυτεχνείου, Γ: Οι Δίκες των Βασανιστών*, 12 τόμοι, Αθήνα, Δημοκρατικοί Καιροί, 1975-1976

Σταύρου Νικόλαος, *Συμμαχική πολιτική και στρατιωτικές επεμβάσεις: Ο πολιτικός ρόλος των Ελλήνων στρατιωτικών*, Αθήνα, Παπαζήσης, [1977].

Λιναρδάτος Σπύρος, *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*, τ.5, Αθήνα, Παπαζήσης, 1977-78.

Αλιβιζάτος Νίκος, *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση 1922-1974*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1983

Χαραλάμης Δ., *Στρατός και Πολιτική Εξουσία: Η δομή της εξουσίας στην μετεμφυλιακή Ελλάδα*, Εξάντας, Αθήνα 1985

Μελετόπουλος Μελέτης, *Η δικτατορία των συνταγματαρχών*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1996

Αθανασάτου Γιάννα, Ρήγος Άλ., Σεφεριάδης Σερ. (επιμ.), *Η Δικτατορία 1967-1974. Πολιτικές πρακτικές, ιδεολογικός λόγος, αντίσταση*, Αθήνα, Καστανιώτης/Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, 1999

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. 16ος: «Σύγχρονος Ελληνισμός από το 1941 έως το τέλος του αιώνα», Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 2000

Βερέμης Θάνος, *Ο στρατός στην Ελληνική Πολιτική*, Αθήνα, Κούριερ Εκδοτική, 2000

Νικολακόπουλος Ηλίας, *Η καχεκτική δημοκρατία: κόμματα και εκλογές, 1949-1967*, Αθήνα, Πατάκης, 2001

Παναγιωτόπουλος Β. (διεύθ. έκδ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ. 9, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2005

Παπαδημητρίου Δέσποινα Ι., *Από τον λαό των νομιμοφρόνων στο έθνος των εθνοφρόνων. Η συντηρητική σκέψη στην Ελλάδα 1922-1967*, Αθήνα, Σαββάλας, 2006

Κακαράς Αντώνης, *Οι Έλληνες στρατιωτικοί (Αξιοματικοί και υπαξιοματικοί στην μεταπολεμική Ελλάδα)*, τ. 3, Αθήνα, Παπαζήσης, 2006

Ριζάς Σωτήρης, *Η ελληνική πολιτική μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Κοινοβουλευτισμός και δικτατορία*, Αθήνα, Καστανιώτης, 2008

Καραμανωλάκης Βαγγέλης (επιμ.), *Έξι στιγμές του εικοστού αιώνα: Η στρατιωτική δικτατορία. 1967-1974*, Αθήνα, Τα Νέα, 2010

Ειδικά θέματα

Δημήτρης Κώνστας, *Η «Ελληνική Υπόθεση» στο Συμβούλιο της Ευρώπης 1967-69*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1976

Ριζάς Σωτήρης, *Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η δικτατορία των συνταγματαρχών και το Κυπριακό ζήτημα 1967-1974*, Αθήνα, Πατάκης, 2002

Αργυρόπουλος Ανδρέας, *Χριστιανοί και πολιτική δράση κατά την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974)*, Αθήνα, Ψηφίδα, 2004

Βαλντέν Σωτήρης, *Παράταιροι Εταίροι*, Αθήνα, Πόλις 2009

Μορφωτικό Ίδρυμα Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας-Θράκης, *Δικτατορία 1967-1974. Η έντυπη αντίσταση*, Θεσσαλονίκη 2010

Φοιτητικό Κίνημα

Παπάζογλου Μηνάς, *Φοιτητικό κίνημα και δικτατορία*, Αθήνα, Επικαιρότητα, 1975

Λυγερός Σταύρος, *Φοιτητικό Κίνημα και ταξική πάλη στην Ελλάδα*, 2 τόμοι, Αθήνα, Εκδοτική Ομάδα Εργασία, 1977-1978

Κονοφάγος Κωνσταντίνος, *Η εξέγερση του Πολυτεχνείου*, Αθήνα, Μπογιατής, 1982

Δαφέρμος Ολύμπιος, *Φοιτητές και Δικτατορία. Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα 1972-1973*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1999

Κλειτσίκας Νίκος, *Το ελληνικό φοιτητικό κίνημα και ο αντιδικτατορικός αγώνας στην Ιταλία*, Αθήνα, Προσκήνιο, 2000

Γιώργος Βερνίκος (εκδ.), *Όταν θέλαμε να αλλάξουμε την Ελλάδα: Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα, η ΕΚΙΝ και οι καταλήψεις της Νομικής*, Αθήνα 2003

Χατζησωκράτης Δημήτρης, *Πολυτεχνείο '73. Αναστοχασμός μιας πραγματικότητας*, Αθήνα, Πόλις, 2004

Γάτος Γιώργος (εκδ.), *Πολυτεχνείο '73: Ρεπορτάζ με την Ιστορία*, Αθήνα, Φιλιππότης, τ. 1ος 2003, τ. 2ος 2004

Μαρτυρίες

Ιορδανίδης Γεώργιος, *Ελπίδες και ανησυχίες*, Αθήνα, Θεμέλιο 1966

Αρσένη Κίττυ, *Μπουμπουλίνας 18*, Αθήνα, Θεμέλιο (3^η έκδ.), 2005 [α' έκδοση 1969]

Κοροβέσης Περικλής, *Οι ανθρωποφύλακες*, Αθήνα, Ηλέκτρα (2^η έκδ.) 2007 [α' έκδοση 1969]

Βλάχου Ελένη, *House Arrest*, Λονδίνο, Gambit, 1970

Ρουσσέας Σταύρος, *Ο θάνατος μιας δημοκρατίας: Η Ελλάδα και η αμερικανική συνείδηση*, Καστανιώτης, Αθήνα 1974

Βιδάλης Ορέστης, *Ιστορικό Ημερολόγιο: Χρόνια εκπατρισμού, 1968-1975*, 2 τ. Αθήνα, Libro, 1997

Ράλλης Γεώργιος, *Το ημερολόγιό μου τον καιρό της δικτατορίας*, Αθήνα, Ελληνοεκδοτική, 1997

Μπέκετ Τζέιμς, *Βαρβαρότητα στην Ελλάδα 1967-1969*, Αθήνα, Ποντίκι, 1997

Ιορδανίδης Γεώργιος, *Όσα θυμήθηκα... 1920-1973*, Νεφέλη 1997

Κατσαρός Στέργιος, *Εγώ ο προβοκάτορας, ο τρομοκράτης (η γοητεία της βίας)*, Αθήνα, Μαύρη Λίστα, 1999

Παπάγος Λεωνίδας, *Σημειώσεις 1967-1977*, Αθήνα, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, 1999

Πεπονής Αναστάσιος, *1961-1981: Τα γεγονότα και τα πρόσωπα*, Αθήνα, Λιβάνης, 2001

Κουλουμπής Θεόδωρος, *...71 ...74: Σημειώσεις ενός πανεπιστημιακού*, Αθήνα 2002

Σταθόπουλος Ιωάννης, *Το κίνημα του Ναυτικού-Μάιος 1973 (προσωπική μαρτυρία)*, Αθήνα, Παπαζήσης, 2003

Αγγελής Βαγγέλης & Δαφέρμος Ολύμπιος (εκδ.), *Όνειρο ήταν... Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα και το Πολυτεχνείο με το βλέμμα των πρωτεργατών*, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2003

Σκρουμπέλος Θανάσης, *Οι κόκκινοι φίλοι μου: Μια ιστορία της οργάνωσης Ρήγας Φεραίος*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2004

Αφιέρωματα περιοδικών

Αντί τχ. 344, 17 Απριλίου 1987 [Αφιέρωμα: 21 Απριλίου 1967: 20 χρόνια μετά]

Η λέξη τχ. 63-64, Απρίλης-Μάης 1987 [Αφιέρωμα: Διανοσούμενοι και Δικτατορία]

Ο Πολίτης τχ. 99, Απρίλιος 2002 [«Διότι δεν συνεμορφώθη...»: Ο πολιτισμός στα χρόνια της δικτατορίας]

Αρχειοτάξιο τχ. 8, Μάϊος 2006 [Αφιέρωμα 21 Απριλίου 1967]